

Jak założyć firmę w Niemczech

Cały tuzin rad i przestróg

1. Rejestracja działalności gospodarczej

Aby zarejestrować firmę należy wypełnić formularz (Gewerbeanmeldung), który otrzymamy w odpowiednim urzędzie – Gewerbeamt (w małych miejscowościach jest to często Ordnungsamt). Do zarejestrowania konieczne jest podanie adresu firmy, a więc w większości przypadków jest to potwierdzenie zameldowania na terenie właściwej gminy (Gemeinde), dzielnicy (Bezirk) lub miasta (Stadt).

2. Numer identyfikacji podatkowej (Steuernummer – niemiecki NIP)

Należy wystąpić o numer identyfikacji podatkowej w odpowiednim urzędzie skarbowym (Finanzamt). Urząd (Gewerbeamt) wprowadzie zgłosza automatycznie do urzędu skarbowego fakt zarejestrowania samodzielnej działalności gospodarczej, lecz indywidualne wystąpienie może przyspieszyć procedurę. W momencie otrzymania numeru można wystawiać rachunki za wykonane zadania, a więc rozpocząć działalność.

3. Jak należy wypełnić arkusz o wystąpieniu o NIP

Właściwe wypełnienie tego arkusza decyduje o przyszłym zaszeregowaniu podatkowym: Ważnym punktem jest punkt 3.1 na str. 3 : *Angaben zur Festsetzung der Vorauszahlungen (Einkommenssteuer, Gewerbesteuer)* – dane dot. ustalenia wysokości ryczału podatkowego. Każda podana suma, która przekracza 7500,00 Euro powoduje ustalenie ryczału przez Urząd Skarbowy. Dlatego proponujemy przy drobnej działalności gospodarczej następujący wzór wypełnienia arkusza:

Punkt 3.1. Przykład

Angaben zur Dane dotyczące	Festsetzung ustalenia	der przedpłat	Vorauszahlungen	
	Im Jahr der W roku założenia	Betriebseröffnung działalności	Im Folgejahr Następny rok	(Euro)
	Steuerpflichtiger/ Podatnik	Ehegatte Małżonek/małżonka	Steuerpflichtiger/ Podatnik	Ehegatte Małżonek/małżonka
Selbständige Arbeit Drobna działalność	6000,00		6500.00	

Punkt 4 w.w. Arkusza: Angaben zur Gewinnermittlung (Dane odnośnie ustalenia zysku) – Tu wystarczy zakreślić kratkę: Einnahmenüberschussrechnung (Rachunek przychodów i rozchodów). Przy drobnej działalności unikamy tu wszelkich doradców podatkowych. Zbieramy przez nas wystawione faktury (rachunki – dochody)) i wydatki (faktury, paragony itd.) co umożliwi proste rozliczenie przed Urzędem Skarbowym. (Obrót – koszty = zysk)

Następnym ważnym punktem jest punkt 5 w/w arkusza:

Jeśli ktoś zgłasza działalność budowlaną powinien zakreślić odpowiedni krzyżyk w tym punkcie. Ta grupa zawodowa jest zwolniona od podatku VAT. Tu należy wystąpić o właściwe oświadczenie do Urzędu Skarbowego (krzyżyk w dolnej kratce).

Punkt 7 ww. Arkusza

Punkt 7.1.

Chodzi tu o **oszacowanie wysokości obrotów firmy** w roku założenia działalności i w roku następnym.

Tu proponujemy: pierwszy rok: 7000,00

Drugi rok. 7500,00

W ten sposób unikamy wszelkich wczesnych roszczeń ze strony Urzędu Skarbowego. O faktycznym podatku zadecyduje roczne zeznanie podatkowe.

Punkt 7.2.

Podatnik VAT lub nie

– o tym decyduje rodzaj działalności bądź wysokość obrotów. Jeśli w roku założenia działalności nie przekracza się 17.500 Euro obrotu, a w następnym nie przewiduje się obrotu wyższego od 50.000 Euro, jest się zwolnionym od podatku VAT. Ponieważ z naszych doświadczeń wynika, że uzyskamy niższy dochód, proponujemy zakreślenie „Kleinunternehmerregelung” (pierwsza i druga kratka)

4. Wszystkie podatki w Niemczech dla drobnego przedsiębiorcy

4.1. Podatek od dochodów

w/w rachunek przychodów i rozchodów /próg podatkowy zależy od wyniku finansowego.

Podatki od dochodu (Einkommenssteuer) są progresywne i wynoszą 15 – 42%. Istotną różnicą w stosunku do prawa podatkowego w Polsce jest stosunkowo duża wysokość dochodu całkowicie zwolnionego od podatku. Wynosi ona 7665 € rocznie w przypadku osób nie posiadających rodziny. Kwota zwolniona od podatku zwiększa się w przypadku posiadania rodziny.

Należy dodać, że kwota zwolniona od podatku stanowi dochód pomniejszony o wydatki związane z prowadzoną działalnością. Odpisy obejmują n.p. koszty podróży (dojazdów do miejsca pracy), wydatki na narzędzia i ubrania robocze, koszty reklamy i wiele innych. Prawo odpisów podatkowych jest skomplikowane i ulega ciągłym zmianom. W związku z tym korzystne jest przekazanie **rocznego rozliczenia** doradcy podatkowemu (Steuerberater). Przy dochodzie rocznym niższym od 17 500 €, **wystarczy złożenie rocznego zeznania podatkowego** w terminie do końca marca kolejnego roku. Istnieje możliwość złożenia wniosku o prawo późniejszego rozliczenia.

4.2. Podatek VAT

Zeznanie **należy składać** bez względu na to, czy będziemy obciążeni podatkiem dochodowym, czy przysługuje nam zwolnienie od podatku.

4.3. Podatek od działalności gospodarczej (Gewerbsteuer)

Nie odgrywa roli ze względu na niskie obroty, zeznanie należy jednak złożyć.

5. Na marginesie

5. 1. Rozliczenia podatkowe

Wiele osób zwraca się do polskojęzycznych doradców podatkowych (lub podających się za doradców) i daje się „nabijać w butelkę” płacąc za rzekomą konieczność miesięcznych rozliczeń. W większości przypadków wystarcza rozliczenie roczne: Koszt rocznego zeznania podatkowego wynosi od kilkudziesięciu euro (w przypadku rozliczeń wykonywanych w ramach porad przez osoby nie posiadające uprawnień) do maximum 200 € (w przypadku uprawnionych biur doradczych).

5.2. Wystawianie rachunków

Posiadanie zarejestrowanej działalności gospodarczej oznacza, że podejmujemy zadania do wykonania, a nie pracujemy! Wykonywanie pracy pozostaje nadal nielegalne bez odpowiedniego zezwolenia (Arbeitserlaubnis)! W praktyce oznacza to, że wykonywanie zadań zleconych przez jednego zleceniodawcę, potraktowane będzie jako faktycznie zaistniały stosunek pracy, a nie jako samodzielna działalność gospodarcza (Scheinselbstständigkeit). Konieczne jest więc wykonywanie zleceń dla minimum trzech zleceniodawców. Niebezpieczne jest również wystawianie rachunków z rozliczeniem godzin pracy, ponieważ zasadniczo samodzielna działalność odnosi się do wykonywanych zadań, a nie do czasu pracy.

6. Przynależność do właściwej izby gospodarczej

Przy zgłoszeniu działalności przynależność do właściwej Izby jest obowiązkowa.

W przypadku rzemieślników obowiązkowa jest przynależność do izby rzemieślniczej (zgłoszenie wysyłane jest również automatycznie przez Gewerbeamt) lub w przypadku prowadzenia działalności handlowej do Izby Przemysłowo-Handlowej (IHK – Industrie-und Handelskammer). **Handel obwoźny** wymaga ponadto dodatkowego zezwolenia, którego koszt oscyluje wokół 200 Euro i którego wysokość ustalana jest przez poszczególne gminy. Członkostwo każdej firmy w Izbie Rzemieślniczej i w Izbie Przemysłowo-Handlowej wiąże się z koniecznością odprowadzania składek, lecz w zamian izby oferują różnorodną pomoc, która może mieć znaczenie przy rozszerzeniu działalności lub ubieganiu się o kredyt bankowy. Wysokość składek uzależniona jest od rocznych dochodów. W pierwszym roku działalności możliwe jest zwolnienie z opłat, jeśli działalność nie przynosi wysokich dochodów.

7. Ubezpieczenia

W Niemczech nie ma wprawdzie jeszcze obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne (wchodzi on z dniem 1.1.2009), lecz jest to (niekiedy tylko respektowany) wymóg związany z potwierdzeniem zezwolenia na pobyt (Bescheinigung über allgemeine Freizügigkeit der EU Bürger) w powiązaniu z ograniczeniami swobodnego przepływu osób ze względu na obowiązujące jeszcze okresy przejściowe (Übergangsregelungen).

Dla wyjaśnienia: możliwość swobodnego poruszania się po krajach Unii Europejskiej oznacza wprawdzie również prawo swobodnego osiedlenia się, lecz w związku z obowiązującymi w przypadku Niemiec okresami przejściowymi (2 + 3 + ewentualne dalsze 2 lata) istnieje szereg obowiązujących ograniczeń: Dotyczą one zarówno prawa podejmowania pracy oraz prawa do korzystania z zabezpieczeń społecznych. Osoba przebywająca na terenie Niemiec dłużej niż 3 miesiące winna wykazać się posiadaniem środków finansowych (dochodów, kapitału lub oszczędności), oraz ubezpieczenia lekarskiego. Podejmowane niekiedy próby skorzystania z przysługujących w Niemczech zasiłków dla bezrobotnych kończą się często ograniczeniem prawa pobytu, więc również odebraniem prawa wykonywania samodzielnej działalności gospodarczej, czyli wymeldowaniem firmy. Brak wspomnianego ubezpieczenia może również prowadzić do ograniczenia prawa pobytu, jakkolwiek nie są nam dotąd znane przypadki tak daleko idących restrykcji.

W Niemczech jest kilka możliwych klas ubezpieczeń:

- ubezpieczenie „państwowe” w jednej z kas tzw. Gesetzliche Krankenversicherung. Dotyczy etatowych pracowników. Zasada jest następująca: 50% sumy płacy pracownik, a 50 % pracodawca, stawka uzależniona od dochodów i oscyluje w zależności od kasy wokół 15% od zarobku brutto.
- dobrowolne ubezpieczenie (Freiwillige Krankenversicherung), Chodzi o osobę, która wcześniej była zatrudniona i otworzyła własną działalność, a nie chce zmienić kasy. Wysokość składek zależna jest od wysokości dochodów brutto, lecz w przypadku prowadzących samodzielną działalność gospodarczą, minimalna stawka wynosi około 280 € miesięcznie. Zaletą tej formy ubezpieczenia jest możliwość objęcia nim całej rodziny. Tylko osoby do niedawna ubezpieczone w Polsce (ZUS, KRUS) mogą skorzystać z tej możliwości. Przerwa w ubezpieczeniu nie może przekroczyć 3 miesięcy
- Ubezpieczenie prywatne (private Krankenversicherung) oferowane jest zarówno przez kasy chorych (gesetzliche Krankenkassen), jak i ubezpieczycieli prywatnych. Wysokość składek uzależniona jest od wieku, płci, stanu zdrowia i zakresu ubezpieczenia. Młodzi mężczyźni płacą składki niższe od wspomnianej wyżej najniższej stawki. Ubezpieczenie członów rodziny znacznie podnosi jednak koszty.

Szereg osób korzysta z ubezpieczeń prywatnych zawartych w Polsce, a pozwalających na leczenie za granicą. Koszt jest znacznie niższy, lecz taka forma zabezpieczenia wiąże się z ryzykiem. Należy więc dokładnie sprawdzić opisane drobnym drukiem warunki i graniczenia.

8. Prawo wykonywania zawodu (rzemiosło)

Prawo wykonywania rzemiosła nadal podlega w Niemczech ograniczeniom.

Szereg zawodów (około 30%) można wykonywać dopiero po spełnieniu wymaganych warunków, a więc odpowiedniego i uznanego w Niemczech wykształcenia zawodowego lub posiadania uznanego dyplomu mistrza (Meisterbrief). Szczegółowych informacji udzielają izby rzemieślnicze, a spis zawodów podlegających ograniczeniom nosi nazwę Handwerksrolle. Poniżej publikujemy spis zawodów objętych ograniczeniami.

Lekarze z kolei muszą posiadać aprobację i zgodę na prowadzenie praktyki (Zulassung).

Właściwym organem jest odpowiednia Izba Lekarska (Ärzttekammer i Zahnärztekammer w przypadku stomatologów) czynna w powiecie lub w kraju związkowym.

- Murarz i betoniaryz
- Cieśla
- Dekarz
- Sztukator
- Malarz i lakiernik
- Ustawianie rusztowań
- Mechanik samochodowy
- Blacharz samochodowy
- Instalator (CO, gaz, prąd)
- Stolarz
- Piekarz i cukiernik
- Rzeźnik
- Fryzjer
- Szklarz

9. Zatrudnianie pracowników

W związku z okresami przejściowymi żaden pracodawca nie może zatrudniać cudzoziemców nie posiadających zezwolenia do pracy (Arbeitserlaubnis/Arbeitsgenehmigung). Uzyskanie

powyższego przez osoby przybyłe z Polski nie jest łatwe. Możliwość taka istnieje w praktyce tylko w przypadku osób posiadających wysokie i wyjątkowe kwalifikacje lub zatrudnione w zawodach, w których nie występuje bezrobocie na terenie objętym działaniem odpowiedniego Urzędu Zatrudnienia (Agentur für Arbeit). Urząd ten jest też właściwy do wydawania na wniosek odpowiedniego zezwolenia. Możliwe natomiast jest zatrudnienie bez wspomnianego zezwolenia członków najbliższej rodziny, a więc współmałżonka oraz dzieci.

10. Zakończenie działalności – wymeldowanie firmy

Zakończenie działalności powinno być zameldowane we właściwym urzędzie (Gewerbeamt). Opłata wynosi zaledwie kilka euro, lecz w ten sposób dopełniamy obowiązku, którego niespełnienie może przynieść w przyszłości niemiłe konsekwencje. W przypadku zmiany adresu należy również zawiadomić o tym właściwe instytucje. Wracająca do nadawcy – urzędu korespondencja może spowodować wyrejestrowanie firmy, co oznacza w konsekwencji, że wykonywane przez firmę zlecenia potraktowane będą jako „praca na czarno”.

11. Usługi świadczone przez polskie firmy.

Swobodny przepływ usług umożliwia podmiotom gospodarczym zarejestrowanym w Polsce prowadzenie działalności gospodarczej w Niemczech. Lecz i w tym przypadku istnieje szereg ograniczeń. Wyłączone są wszelkie usługi budowlane, sprzątanie budynków oraz dekoracja wnętrz w najszerszym zakresie.

12. Uwagi końcowe i przestrogi

Decyzja podjęcia samodzielnej działalności gospodarczej - zwłaszcza za granicą - nie należy do łatwych. Często podejmowana jest jednak bez przemyślenia i długofalowego planu. Należy pamiętać, iż niezależnie od olbrzymich zmian zaszłych w Polsce po 2004 roku, nadal istnieje wiele różnic zarówno w prawodawstwie, jak i w sposobie funkcjonowania prawa, i realizujących je instytucjach. Do tego dochodzą różnice językowe, mentalne i różne wzorce interpretacyjne. By podjąć właściwą decyzję warto jest zebrać maximum informacji i rozważyć wszelkie plusy i minusy, ewentualne ryzyko itp. Informacje otrzymywane od Polaków żyjących lub bywających w Niemczech są bardzo często odległe od stanu faktycznego. Informacje zbierane w Internecie w portalach firm i osób prywatnych oferujących komercyjne usługi dla Polaków rozpoczynających działalność gospodarczą w Niemczech zawierają wiele półprawd i niejasności, ponieważ mają na celu przyciągnięcie klientów, od których można „wyciągnąć pieniądze”. Dobrze poinformowany klient nie jest tak łatwym łupem, jak niezorientowany, zagubiony i przestraszony. W polskim środowisku za granicą powstaje zawsze „infrastruktura” żerująca na nowoprzybyłych i giełda informacji zbudowana z plotek, opowieści „doświadczonych” Polonusów i innych wszystkowiedzących. W Niemczech każdy i w prawie każdej sytuacji ma prawo do bezpłatnych porad, musi tylko wiedzieć gdzie się zwrócić, kogo i o co pytać.

Przestrzegamy więc przed doradcami, wszystkowiedzącymi, doświadczonymi i giełdą w punktach spotkań takich jak knajpa na rogu, polski kościół, czy plac budowy.

Oferujemy bezpłatne porady i pomoc, kierujemy do instytucji i poradni, w których otrzymają Państwo właściwe informację i pomoc w przypadkach, w których sami nie możemy poradzić.

Nasz projekt jest niezależny, finansowany jest ze środków europejskich przy wsparciu administracji łuzycyckiego miasta Forst.